

OSAKEYHTIÖ I – YLEISET OPIT

Jukka Mähönen Seppo Villa

TALENTUM ■ Helsinki 2015

3., uudistettu painos

Copyright © 2015 Talentum Media Oy ja tekijät
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

Kansi: Outi Pallari
Taitto: Marja-Leena Saari

ISBN 978-952-14-2332-1
ISBN 978-952-14-2539-4 (verkkokirja)
ISBN 978-952-14-2682-7 (sähkökirja)

BALTO Print
Liettua 2015

Palaute kirjasta: www.talentumshop.fi

Sisällys

ALKUSANAT 1. PAINOKSEEN	V
ALKUSANAT 3. PAINOKSEEN	VII
LYHENTEITÄ	XVII
I JOHDANTO	1
1 Vuoden 2006 osakeyhtiölaki	1
2 Osakeyhtiölain keskeiset piirteet	3
3 Suomen osakeyhtiölait	13
3.1 Aika ennen vuotta 1895	13
3.2 Vuoden 1895 laki osakeyhtiöistä	14
3.3 Pohjoismainen yhteistyö ja vuoden 1978 osakeyhtiölaki	17
3.4 Eurooppalainen vaikutus	22
3.5 Osakeyhtiölakiuudistuksen valmistelu	28
4 Mikä on osakeyhtiö ja miksi sen sääntelyä tarvitaan? ...	33
II TULKINTA	45
1 Yhtiöoikeuden tulkintatraditiot	45
2 Vuoden 2006 osakeyhtiölain tulkinta	51
2.1 Tulkinnan teoreettinen perusta	51
2.2 Osakeyhtiölaki yhtäältä erityislakina, toisaalta yleislakina	56

Sisällys

2.3	Ulkomaisen oikeuden vaikutus osakeyhtiölain tulkinnassa	58
2.4	EU-oikeuden merkitys	61
2.4.1	Lähdeperusta	61
2.4.2	Ensisijainen sijoittautumisoikeus	62
2.4.3	Toissijainen sijoittautumisoikeus	68
2.4.4	Kotipaikan siirto	70
2.4.5	Cross-border-sulautumisdirektiivi ja sen implementointi Suomessa	72
2.4.6	Kultaiset osakkeet	76
2.4.7	Sekundäärilainsäädäntö	78
2.4.8	Asetukset	79
2.4.9	Direktiivit	82
2.4.10	Direktiivien oikeusvaikutus	89
2.4.11	Direktiivien tulkintavaikutus	91
2.4.12	Direktiivien saattaminen voimaan kansallisesti	96
2.5	Perusoikeuksien merkitys	101
2.5.1	Johdanto	101
2.5.2	Välillisen suojan oppi	102
2.5.3	Perusoikeusnormeista ilmenevät periaatteet	104
2.5.4	Perusoikeuksien merkitys tulkinnassa	109
2.6	Aiempi kotimainen oikeuskäytäntö	110
III	OSAKEYHTIÖ JA SOPIMUS	115
1	Sopimusnäkökulma	115
2	Osakeyhtiölaki malli- tai vakiosopimuksena	132
2.1	Säätelyn rooli	132
2.2	Yhtiöjärjestys	134
3	Osakeyhtiön organisoitumismallit	145
3.1	Hahmottamisnäkökulmat	145
3.2	Neoklassisen yrityksen malli	147
3.3	Transaktiokustannusten teoria	150

3.4	Varallisuus oikeuksien teoria	154
3.5	Organisaatioteoria	155
3.6	Riskiteoria	157
4	Sopimusverkkoajattelu	176
4.1	Opetuksellinen väline	176
4.2	Verkkomallin lähtökohdat	180
4.3	Osakkeenomistajan erityisasema	183
4.4	Oikeussuhteiden sisältö sopimusverkko- ajattelussa.	185
4.5	Verkkomallin kritiikki	193
5	Yrityksen etutahot	199
5.1	Sopimusverkkomallin hyödyntäminen	199
5.2	Etutahojen tunnistaminen	204
5.3	Omistajuus sopimusverkkomallissa	205
5.4	Osakkeenomistaja	209
5.4.1	Osakkeenomistajan rooli	209
5.4.2	Omistusoikeus osakkeeseen	210
5.4.3	Osakkeenomistajan asema sopimus- verkkoajattelussa	214
5.4.4	Osake ja ääni -periaate	218
5.5	Velkoja	224
5.5.1	Velkojan asema sopimusverkossa	224
5.5.2	Velkojan riskipositio	226
5.5.3	Velkojan suorittama valvonta	227
5.5.4	Liittykö velkojan saamiseen residuaalisuutta?	230
5.5.5	Antaako institutionaalinen järjestely riittävästi suojaa?	233
5.5.6	Riskipositioden muuttuminen	237
5.5.7	Valvontaintressin muutos	239
5.6	Yrityksen johto	240
5.6.1	Päämiehen agentti	240
5.6.2	Johdon tehtävä	243

5.6.3	Johdon ja omistajan intressin yhdistäminen	245
5.6.4	Johdo ja informaatio	253
5.7	Työntekijät ja asiantuntijat	255
5.8	Muut sopimuskumppanit	257
5.9	Julkinen valta.	258
6	Johtopäätökset	259
IV	OSAKEYHTIÖ INSTITUUTIONA	265
1	Institutionaaliset järjestelyt	265
2	Yhteiset pelisäännöt	275
3	Institutionaalisen järjestelyn tarkoitus	278
4	Osakeyhtiön keskeiset institutionaaliset tunnusmerkit .281	
4.1	Oikeushenkilöllisyys	281
4.2	Osakkeenomistajan rajoitettu vastuu	289
4.3	Pääoman pysyvyys	304
4.3.1	Lähtökohdat	304
4.3.2	Velkojiensuojajärjestelmät	306
4.3.3	Nimellisarvoton pääomajärjestelmä	308
4.3.4	Maksukykyisyysvaatimus	309
4.4	Osakkeen luovutettavuus	314
V	PÄÄMIES-AGENTTISUHTEET	319
1	Mikä on osakeyhtiön toiminnan tarkoitus?	319
2	Omistajakeskeinen malli	321
3	Shareholder vai stakeholder value?	331
4	Yhtiön sidosryhmien väliset päämies-agenttisuhteet . . .341	
4.1	Päämies-agenttiteoria	341
4.2	Liiketoimintakustannusten merkitys	342
4.3	Tapoja reagoida päämies-agenttisuhteiden ongelmiin	343

5 Päämies-agenttisuhteisiin liittyvät yhtiöoikeudelliset periaatteet	348
5.1 Voitontuottamistarkoitus	349
5.2 Yhdenvertaisuus ja enemmistöperiaate	353
5.3 Johdon fidusiaariset velvollisuudet	365
5.3.1 Yleistä	365
5.3.2 Huolellisuusvelvollisuus	372
5.3.3 Lojaliteettivelvollisuus	376
5.3.4 Erityistilanteita	384
5.3.4.1 Velvollisuus maksimoida sijoitusten arvo	384
5.3.4.2 Velvollisuus ottaa huomioon muiden sidosryhmien kuin osakkeenomistajien etu	387
5.3.4.3 Kilpailukiello	391
5.3.4.4 Esteellisyys	392
5.3.4.5 Salassapitovelvollisuus	393
5.3.4.6 Sisäpiirintieto	396
5.3.5 Fidusiaarivelvollisuuksien tehosteet	397
5.3.5.1 Vahingonkorvausvelvollisuus	397
5.3.5.2 Päätöksen pätemättömyys ..	403
5.3.5.3 Vastuun samastus	405
5.3.6 Muiden tahojen kuin johdon fidusiaariset velvollisuudet	412
5.3.6.1 Yhtiön edustajien ja johtoryhmän velvollisuudet	412
5.3.6.2 Osakkeenomistajien velvollisuudet	413
5.3.6.3 Yhtiökokouksen puheenjohtajan velvollisuudet	420
5.3.6.4 Velkojan velvollisuudet	420

Sisällys

VI PERIAATTEET KÄYTÄNNÖSSÄ	421
1 Johdanto	421
2 Lähipiirivelka tai -vakuus	421
3 Konserniavustus	429
4 Suunnattu osakeanti	436
5 Omien osakkeiden rahoituskielto	441
VII LOPUKSI	449
LÄHTEET	465
OIKEUSTAPAUSHAKEMISTO	485
ASIAHAKEMISTO	491